

הנבחרת

תרופה למכה: רוקחים שהוסמכו לא מוצאים עבודה בגלל היותם ערבים

בעלי בתי מרקחת טוענים שיש מחסור בעובדים. איך זה קורה? כי הרוקחים הערבים לא נספרים. על המדינה למצוא דרכים להרחבת המגוון התעסוקתי של אוכלוסיית המשכילים הערבים שרק תמשיל לגדול

פרופ' אלכסנדרה קלב 19:01 06/09/2015 3 דק' קריאה

תגיות: ערביי ישראל / רוקחות

תרופות בבית מרקחת (צילום: רויטרס)

מאז תחילת המאה גדל מספר הרוקחים בישראל משמעותית, ובמקביל גדל מספר הרוקחים הערבים, שחלקם כיום הוא יותר משליש מהעובדים במקצוע. והנה חידה: רבים מדברים על הצפה ועודף היצע במקצוע ועל רוקחים רבים שלא מוצאים התמחות ועבודה גם אחרי חודשים של חיפושים, אך בו בזמן יש בעלי בתי מרקחת המתלוננים על מחסור בעובדים. מדוע הביקוש וההיצע לא נפגשים? נכון, כי הרוקחים הערבים לא נספרים.

יש שמציעים הסברים לתופעה: למשל שרוב הרוקחים הערבים למדו בירדן, ומעסיקים מעדיפים בוגרי מוסדות לימוד בישראל; אבל גם לרוקחים ערבים בוגרי האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת בן-גוריון קשה הרבה יותר למצוא עבודה מאשר לרוקחים יהודים.

יש שיאמרו שהסיבה היא שרובם גרים בצפון, ורוב הביקוש לרוקחים הוא במרכז הארץ; אבל רוקחים ערבים מרחיקים עד לאילת אם הם מוצאים שם בית מרקחת שיעסיק אותם. כדי להשתלב במקצוע, הם גם מסכימים לעבוד כמתמחים ללא תשלום, לעבוד כעוזרי רוקח - תפקיד זוטרי השמור לרוב לסטודנטים - אף שהוסמכו כרוקחים, לעבוד יותר משמרות כדי להגיע לשכר זהה לעמיתיהם היהודים, להסתמך על הרצון הטוב של חבריהם היהודים לעבודה כדי לחגוג את חגיהם הדתיים עם משפחותיהם, ולעתים אפילו לסבול הערות גזעניות מלקוחות ללא גיבוי ממנהלים.

את כל אלו למדנו במחקר עומק שערכנו במרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל (עם פרופ'

נח לויין אפשטיין, שמרית סלונים ואח מרנץ) בנושא השתלבותם של רוקחים ערבים בשוק העבודה בישראל. במסגרת המחקר ראינו 80 רוקחים ורוקחות מכל הדתות, המועסקים בכל סוגי בתי המרקחת במרכז.

המחקר חשף אותנו למציאות המורכבת מאחורי מה שנראה כסיפור הצלחה של השתלבות אקדמאים ערבים בענף הרוקחות; מציאות שבה משכילים ערבים אינם זוכים לשוויון הזדמנויות בעבודה במגזר היהודי, עולם העבודה המתעלם מתרבות ומצרכים דתיים של עובדים ערבים, והסיכוי של אישה אקדמאית עוסת חיג'אב להתקבל לעבודה קרוב לאפס; מציאות שבה אפליה היא אסטרטגיה עסקית מובנת מאליה, ומעסיק יכול לומר לנו בפשטות, "לפני שנה דיברנו על לחפש רוקח נוסף. כדי לחסוך בעלויות, אמרנו: 'אולי נביא רוקח ערבי'".

בראיונות שערכנו מצאנו גם לא מעט מהחייב. לימודי רוקחות אפשרו למאות רבות של ערבים להשתלב במקצוע מוערך המאפשר תעסוקה יציבה. אסור לזלזל גם ברווח החברתי ובערך החינוכי המתלווים לעבודה המשותפת של רוקחים ערבים ויהודים. רוקחים יהודים רבים סיפרו לנו כי גילו במהלך העבודה עם רוקחים ערבים וערביות שהם "בני אדם נחמדים" ו"אנשים טובים". בדיוק כמו שצופה הפסיכולוגיה החברתית, מגע חברתי ועבודה בשיתוף פעולה מסייעים לטשטוש גבולות אתניים ומצמצמים הישענות על סטראוטיפים.

השתלבות ערבים וערביות בשוק העבודה הישראלי תורמת לכולנו, הן מבחינה חברתית והן מבחינה כלכלית. כדי להבטיח שההשתלבות תהיה מוצלחת, יש להתחיל לתקן את העיוותים שמצאנו בענף הרוקחות, ולבטח קיימים גם בענפים אחרים. לשם כך המדינה צריכה לנקוט כמה צעדים ברורים: להעביר את הצעת החוק נגד התעמרות שנמצאת על שולחן הכנסת; להוסיף לחוקי העבודה והמנוחה את ההכרה באופיו הייחודי של הרמדאן; לחקור את נושא הפערים בשכר ובתנאי העבודה בין עובדים במקצועות ובדרגים זהים; ולהרחיב את הזדמנויות ההתמחות העומדות בפני ערבים על ידי מתן סובסידיות למעסיקים.

מעבר לכך, לא ניתן להסתפק בהשתלבות ערבים משכילים ברוקחות ובמקצועות בריאות אחרים. על המדינה, בשיתוף עם מעסיקים, למצוא דרכים להרחבת המגוון התעסוקתי של אוכלוסיית המשכילים הערבים, אשר תלך ותגדל בשנים הקרובות.